

Taaladvies en de onderdrukking van variatie

Marten van der Meulen MA, promovendus Radboud Universiteit

'Hun hebben' is fout, wie 'groter als' zegt wordt als dom ervaren, en 'nooit niet' is onlogisch. Deze en vele andere taaladviezen zijn immens populair: ieder jaar weer verschijnen er weer nieuwe boekjes waarin taalfouten aan de kaak worden gesteld. Maar er is voor het Nederlands geen wet of baas die de definitieve norm stelt voor de standaardtaal. Hoe beargumenteren taaladviseurs dan hun voorkeur? En zijn hun oordelen eigenlijk veranderd door de jaren heen? Aan de hand van verschillende taaladviesproblemen, zoals het alom bekende als/dan, vertel ik in deze lezing over de ontwikkeling van grammaticaal taaladvies in de 20ste eeuw. Ik richt me hierbij op twee punten: de onderdrukking van variatie, en de manieren waarop adviezen worden beargumenteerd. Dit levert interessante inzichten op voor een weinig onderzocht deel van de Nederlandse taalgeschiedenis. Taaladvies blijkt op allerlei manieren te worden onderbouwd, en zelfs identieke problemen worden op totaal andere gronden aangepakt door verschillende auteurs. Wat wel centraal blijft staan is de onderdrukking van variatie. Sterker nog, het lijkt er op dat taaladviseurs strenger worden in hun afkeuring...